

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.233/2019/8.

A tanács tagjai:

Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

Dr. Bajnok István előadó bíró

Vojnitsné dr. Kisfaludy Atala bíró

A felperesek:

... I. rendű

... II. rendű

... III. rendű

... IV. rendű

... V. rendű

... VI. rendű

... VII. rendű

... VIII. rendű

... IX. rendű

... X. rendű

... XI. rendű

... XII. rendű

... XIII. rendű

... XIV. rendű

A felperesek képviselője:

Réti, Várszegi és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Várszegi Zoltán ügyvéd)

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

Dr. Huszák Balázs József kamarai jogtanácsos

A per tárgya:

Elszámolás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

Az I-XIV. rendű felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.957/2018/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 3.P.24.768/2017/8.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I-XIV. rendű felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül az alperes részére 60.000 (hatvanezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek a szerzői az elsőfokú ítéletben részletesen (táblázatos formában) ismertetett zenei kiadványoknak (a továbbiakban: perbeli kiadványok). Az I. rendű felperes egyúttal tagja a perben nem álló ...-nek, a II. rendű felperes pedig önálló képviselőre jogosult ügyvezetője és egyedüli tagja a perben nem álló ...-nek, mely társaságok a perbeli kiadványok kiadói (a továbbiakban együtt: Kiadók).
- [2] Az alperes közös jogkezelést végző egyesület, tevékenységébe tartozik különösen a felpereseknek a már nyilvánosságra hozott, nem színpadra szánt zeneművei felhasználásnak engedélyezése, a felhasználások figyelemmel kísérése, a jogdíjak beszedése és a szerzők közti felosztása. Az alperes jogdíjfelosztási tevékenysége többek között a „Hanglejátszó Működtetése Nyilvánosan” jogdíjak (a továbbiakban: HNY) és az üres hordozói jogdíjak (a továbbiakban ÜHD) felosztására irányul.
- [3] A HNY jogdíjak felosztása a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 24. § és 25. §-a alapján beszedett (ún. gépzenei nyilvános előadási) jogdíjak felosztását jelenti. Ezeket a jogdíjakat az alperes olyan felhasználókkal szemben érvényesíti, amelyek a nyilvánosság számára hozzáférhető helyen zenefelhasználást végeznek gépzenei úton, azaz valamely műszaki eszközzel (Szt. 24.§ (2) bek. b.) pont), rádiót, televíziót hangosítanak ki, vagy valamely hanghordozóról (pl. CD lemezzel) játszanak le zenét. Az ÜHD jogdíjak felosztása az alperes által az Szt. 20. §-a alapján beszedett (ún. magánmásolási, vagy üres hordozó) jogdíjak felosztását jelenti, amely jogdíjakat az alperes az Szt. 20.§-a szerint a magánmásolásra (Szt. 35. §) alkalmas, üres hordozókat gyártó és forgalmazó vállalkozásoktól szed be. E jogdíj a magánszemélyek által az Szt. 35. §-a szerint biztosított szabad felhasználás (magáncélú másolatkészítés) körében az értelemszerűen nem ellenőrizhető másolási tevékenységgel (többszörözéssel) okozott vagyoni hátrány ellentételezésére szolgál.
- [4] A jogdíjak felosztását az alperes az Szt., valamint a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.), és az utóbbi alapján elfogadott Felosztási Szabályzata (a továbbiakban: Felosztási Szabályzat) szerint végzi, melyet az alperes egyesület legfőbb szerve, a küldöttgyűlés fogad el. A jogdíjak felosztásának általános szabályait a Felosztási Szabályzat első része, különös szabályait pedig a HNY esetében annak második része, az ÜHD-re vonatkozóan pedig annak nyolcadik része szabályozza. A 2016. január 1-től hatályos Felosztási Szabályzatnak a HNY jogdíjnemre vonatkozó 20.2. pontja és a ÜHD jogdíjakra vonatkozó 85.3. pontja egyezően úgy rendelkezik, hogy az ún. mechanikai hordozón

megjelent hangfelvételek közül az adott tárgyévben típusonként maximum 5.000 db eladott, illetve gyártott példányszám erejéig azokat a példányszámokat veszi az alperes figyelembe, „amelyeknél az ellenértékért forgalomba hozott mennyiséget az Egyesületnél a hanghordozót/példányt egyértelműen beazonosító, a felosztás időszakában (tárgyévében) vagy az azt megelőző legfeljebb negyedik évben kiállított, a számviteli szabályoknak megfelelő számlával/nyugtával és az azokról készített összesítő táblázattal, illetve ezeket megfelelően igazoló nyilatkozattal az ... felé legkésőbb a felosztás időszakát (tárgyévet) követő év március 31-ig igazolták”.

- [5] A Kiadók és az alperes a perbeli kiadványokra hangfelvétel kiadói szerződéseket kötöttek 2016-ban, az egyes szerződésekben meghatározott darabszámban, mely szerződések 9. „Ellenőrzés” pontja rögzítette a Kiadók adatszolgáltatási kötelezettségét. Ez tartalmazza, hogy a hangfelvétel kiadó köteles a szerződés megkötésének naptári évében és az azt követő négy naptári évben az alperes részére adatszolgáltatást teljesíteni a kiadvány példányainak ellenértékért forgalomba hozott mennyiségéről, és egy, az alperes által rendszeresített nyomtatványon nyilatkozatot tenni a kiadvány megnevezéséről, kereskedelmi forgalomba hozott példányszámáról, a forgalomba hozatal módjáról és időpontjáról. A rendelkezés kitér arra is, hogy az alperes e nyilatkozat tartalmát jogosult ellenőrizni és ehhez a megfelelő számlákat/bizonylatokat bekérni a kiadótól. A rendelkezés rögzíti egyúttal a hangfelvétel kiadók felelősségét az általuk teljesítendő adatszolgáltatás hibátlanságáért és valóságtartalmáért, különös tekintettel arra, hogy az adatszolgáltatás befolyásolja a szerzői jogosultak számára történő jogdíj kifizetését.
- [6] A Kiadók 2017. év elején az alperes által rendszeresített „adatszolgáltatás forgalomba hozott kiadványokról” űrlapokon a perbeli kiadványoknak a táblázatban feltüntetett példányszámban való CD-n történő forgalomba hozatalát jelentették be az alpereshez. Az értékesítés módjaként a kiskereskedelmet jelölték meg, és az űrlaphoz számlákat csatoltak. 2017. májusában a Kiadók képviselőjében eljáró I. és II. rendű felperes és az alperes között személyes egyeztetésekre került sor, melynek során az alperes tájékoztatta a Kiadókat azon álláspontjáról, hogy nem tettek eleget a felosztási szabályzatban foglalt, a kiadványok ellenérték fejében való forgalomba hozatalának igazolását előíró kötelezettségüknek, ezért az alperes további igazolásokat kért tőlük. Átadott egy nyilatkozattervezetet, amelyet a Kiadók vevőinek kellett volna aláírniuk a kiadványok kiskereskedelmi forgalmazásának bizonyítékaul. További igazolások benyújtása hiányában kilátásba helyezte, hogy megtagadja a HNY és az ÜHD jogdíjak kifizetését a kiadványok szerzői, azaz a felperesek javára. E jelzést követő levelezésben a Kiadók az alperes elvárásait alaptalannak minősítették, és további bizonyítékokat nem csatoltak.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [7] A felperesek pontosított keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperest a felperesek felé fennálló számadási kötelezettség terheli a Felosztási Szabályzat 20.1-20.2. pontjai, valamint 83. és 85.1. pontjai alapján a 2016. évben beszedett „Hanglejátszó Működtetése Nyilvánosan” felhasználás alapján járó és az üres hanghordozói jogdíjak tekintetében a perbeli kiadványokra és azoknak a Kiadók adatszolgáltatásban megadott példányszámára vonatkozóan. Keresetük jogalapjaként a Felosztási Szabályzat hivatkozott rendelkezésein túlmenően a Szjt. 21. § (1) és (8) bekezdését, 24-25. §-át, valamint a Kjkt. 4. § 7. pontját, 6. § (1) és (3) bekezdését, 9. § (2) bekezdését, 36. § (1) bekezdését és 40. § (1) bekezdését jelölték meg. Álláspontjuk szerint a Kiadók a perbeli kiadványok ellenértékért történő forgalomba hozatalát kellőképpen dokumentálták azokkal a számlákkal, amelyek a kiadványok értékesítését tanúsítják harmadik személyek számára, függetlenül attól, hogy az értékesítés egy tételben, nagy példányszámban történt. Az alperes tehát a Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjaival ellentétesen tagadta meg a HNY és ÜHD jogdíjak kifizetését a felperesi szerzők számára. Állították, hogy a kiadványokat a Kiadóktól nagy tételben megvásárló harmadik személyek a koncertjegyek mellé adott ajándékként juttatták el

végfelhasználókhöz.

- [8] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a perbeli kiadványoknak csak olyan példányszáma vehető figyelembe az ÜHD és HNY jogdíjak felosztásakor, amely mennyiség tekintetében kellőképpen igazolt, hogy a kiadványok a végfelhasználókhöz ténylegesen eljutottak, és azokról magánmásolatot készíthettek, vagy azokat nyilvánosan lejátszhatták. A Kiadók a perbeli kiadványok értékesítésének módjaként a kiskereskedelmet jelölték meg, ezt az állításukat azonban külön felhívás ellenére sem bizonyították, nem igazolták a perbeli kiadványoknak a tényleges kereskedelmi forgalomban való hozzáférhetőséget, azon előadásuk pedig, hogy a kiadványokat végül ajándékként értékesítették, ellentmondásba is került saját adatszolgáltatásukkal. Ezért nem volt lehetőség arra, hogy az alperes a Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjai alapján a perbeli kiadványokat a HNY és az ÜHD jogdíjak felosztása során figyelembe vegye, mert a Felosztási Szabályzatnak a 4.3. pontjában foglalt felhasználó (kiadói) adatszolgáltatásra vonatkozó feltétel az előírt határidőben nem teljesült, ezért a perbeli kiadványok adatai a ráosztásos felosztás alapját nem képezhetik.

Az első- és másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatát az Szjt. 16. § (4) és (5) bekezdésére, 19. § (1) bekezdése, 20. §-ára, 24. § (2) bekezdés b) pontjára, 25. §-ára, 35. §-ára, a Kjkt. 4. § 7. pontjára, 6. § (1) bekezdésére, 36. §-ára, az alperes 2016. január 1-jétől hatályos Felosztási Szabályzatának 20.2. és 85.3. pontjára, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:8 § (1) bekezdésére, 6:86. § (1) bekezdésére, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 123. §-ára alapította.
- [10] Rögzítette, hogy a felek közötti vita abban állt, hogy az alperes köteles-e a perbeli kiadványokat adott példányszámmal figyelembe venni a HNY és ÜHD díjnek felosztásakor, amennyiben a kiadók számlával igazolták, hogy a perbeli kiadványokat a kérdéses példányszámban egy nagyobb tételben harmadik személy részére értékesítették. Ennek eldöntéséhez az elsőfokú bíróság értelmezte, hogy mit kell érteni „ellenértékért forgalomba hozott mennyiség” alatt.
- [11] Utalt arra, hogy a Felosztási Szabályzat egy háromoldalú, a felperesek mint jogosultak (szerzők), az alperes mint közös jogkezelő és a Kiadók mint felhasználók viszonyához kapcsolódik. E jogviszonyok mellérendelt felek polgári jogi viszonyai egy olyan szerződéses rendszerben, amelyben az alperes és a felperesek szerződése elsősorban a Kjkt., mögöttesen a Ptk. által szabályozott polgári jogi megbízásként, az alperes és a Kiadók közötti szerződés pedig az Szjt. szerinti felhasználási szerződésként tipizálható. Mindkét szerződés részét képezi az alperes Felosztási Szabályzata, amelynek tartalma az alperes szerződéses nyilatkozatának minősül, ezért a Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjainak értelmezését az elsőfokú bíróság a szerződések és szerződéses nyilatkozatok értelmezésére vonatkozó szabályok szerint végezte el.
- [12] Hangsúlyozta, hogy a Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjai a felperesek téves érvelésével szemben nem a Kiadók adatszolgáltatási jogára vagy kötelezettségére vonatkoznak, hanem a HNY és ÜHD díjnek felosztásának technikai szabályait rögzítik. Ebből következően az ellenértékért történő forgalomba hozatal alatt a kiadványok olyan forgalmazását kell érteni, amely alkalmas arra, hogy a kiadványok a kérdéses díjnek mögötti magáncélú másolás, illetve gépzenei lejátszás tárgyaivá válhassanak. Azok a kiadványok ugyanis, amelyek nem jutnak el a végfogyasztóhoz, nem vehetők figyelembe az ilyen felhasználásokhoz kapcsolódóan beszedett jogdíjak felosztásában. Az alperesnek a magáncélú másolás, illetve a gépzenei nyilvános előadás realitásának becslése volt a célja a Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjának megszövegezésekor, méghozzá a felosztás valósághű megvalósítása érdekében, ezért e rendelkezések alkalmazásában az „ellenértékért forgalomba hozott” kiadvány olyan mechanikai hordozón megjelent hangfelvétel, amely a

végfogyasztóhoz kereskedelmi forgalomban eljutott, és ezzel magáncélú másolására, illetve nyilvános lejátszására elvi lehetőség nyílt. E rendelkezések alapján tehát az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kiadványok olyan forgalmazását kell igazolni, amelynek nyomán a kiadványok ilyen módon való felhasználása valószínűnek tekinthető.

- [13] Nem járt el tehát szerződés-szegően az alperes azzal, hogy arra hívta fel a Kiadókat, hogy további végfogyasztók felé történő értékesítést igazoljanak, majd ennek eredménytelensége után a perbeli kiadványokat nem vette figyelembe a HNY és ÜHD jogdíjak felosztásakor. Azzal pedig, hogy végül a Kiadók már úgy nyilatkoztak, hogy a perbeli kiadványok koncertjegyek mellé, ajándékként kerültek a fogyasztókhoz, a korábbi adatszolgáltatásukkal is ellentmondásba kerültek. Az ajándékként való forgalmazás is csak előadás maradt, melyre tekintettel az elsőfokú bíróság nem vizsgálta meg, hogy ilyen esetben megvalósul-e az ellenértékért történő forgalomba hozatal, vagy ha nem, akkor diszkriminatív-e a Felosztási Szabályzat vitatott két pontja. A felperesek tehát nem bizonyították a perbeli kiadványok ellenértékért történő forgalomba hozatalát, ezért azok az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Felosztási Szabályzat vonatkozó pontjai alapján nem vehetők figyelembe a perbeli díjak felosztásakor.
- [14] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan ismertette a HNY és ÜHD jogdíjak mibenlétét, és helyesen mutatott rá, hogy a beszedett jogdíjak felosztását az alperes az Szjt., valamint a Kjkt. alapján elfogadott Felosztási Szabályzata szerint végzi.
- [15] A kiadók mint szerzői jogi felhasználók adatszolgáltatási kötelezettsége azonban nem kizárólag a hangfelvétel-kiadói szerződésen, hanem elsődlegesen jogszabályon, a Kjkt. 60. §-ának (1) és (2) bekezdésén alapszik, amely kimondja, hogy a felhasználók kötelesek megadni minden olyan lényeges adatot az alperesnek, amely szükséges a jogdíjak felosztásához és kifizetéséhez. Az alperes és a kiadók mint felhasználók közötti jogviszony alapja szintén nem kizárólag a hangfelvétel-kiadói szerződés, hanem az Szjt. 19. § (1) bekezdése, amelynek alapján kötelesek a kiadók a felpereseket képviselő alperessel hangfelvétel-kiadói szerződést kötni, amely kidolgozza azokat a részletszabályokat, amelyeket az Szjt. és a Kjkt. nem rendez.
- [16] Az ítéletábra megítélése szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt, hogy a Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjai olyan szabályokat tartalmaznak, amelyek célja a felosztás szempontjából annak a vizsgálata és ellenőrzése, hogy az érintett kiadványok potenciálisan nyilvános gépzenei lejátszások, illetve természetes személyek általi magáncélú másolások tárgyai lehetnek. Ezért az érintett jogdíjnek természete miatt kizárólag olyan kiadványok vehetők figyelembe a két jogdíj nem felosztásánál, amelyek a végfelhasználóhoz, azaz a fogyasztóhoz eljutnak. Mind a törvény, mind a Felosztási Szabályzat ellenértékért forgalomba hozott kiadványokról rendelkezik, amely alatt nyilvánvalóan a végfelhasználókat célzó ellenértékért kiskereskedelmi forgalomba hozatalt kell érteni, a kiadványok ingyenes osztogatása pedig ilyennek nem tekinthető. A perbeli jogdíj nemek alapvető funkciója a törvény által megengedett szabad felhasználás esetében a magánmásolatok által okozott hátrány ellentételezése és a tömeges nyilvános előadások jogosításából származó díjak felosztása, amelyek olyan művekkel kapcsolatosan keletkeznek, amely iránt valós igénye van a közönségnek.
- [17] Helyesen utalt az elsőfokú bíróság az Szjt. 16. § (4) és (5) bekezdésére is, amelyből következően felhasználási díj a mű tényleges felhasználása ellenében és azzal arányban jár a szerzőnek, ellenkező esetben a szerző jogalap nélkül gazdagodna. Mindebből okszerűen következik, hogy a Kiadókkal megkötött kiadói szerződéseknek és az azok részét képező Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjainak megfelelően járt el az alperes akkor, amikor nem tekintette bizonyítottnak a perbeli kiadványok ellenértékért történő forgalomba hozatalát kizárólag azon számlák alapján, amelyek a kiadványok egy-egy nagyobb tételben való értékesítését - nagykereskedelmi forgalmát - igazolták. Azok a kiadványok ugyanis, amelyek nem jutnak el a végfogyasztóhoz, nem vehetők figyelembe az ilyen felhasználásokhoz kapcsolódóan beszedett jogdíjak felosztásában sem.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával keresetüknek helyt adó döntés meghozatalát kérték. Állították, hogy a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdését és XIII. cikkét, az Szjt. 16.§ (4) és (5) bekezdését és 20. § (1) bekezdését, a Ptk. 6:8. § (1) bekezdését és 6:78. § (2) és (3) bekezdését, valamint Kjkt. 6. § (1) bekezdését és 60. § (1) és (2) bekezdését.
- [19] Az ÜHD jogdíjak kapcsán azt sérelmezték, hogy a jogerős ítélet tévesen indult ki abból, hogy a perbeli jogdíjnek alapvető funkciója a törvény által megengedett szabad felhasználás esetén a magánmásolatok által okozott hátrány ellentételezése. Ezzel az értelmezéssel szemben ugyanis ez a jogdíj az értelemszerűen nem ellenőrizhető másolási tevékenységre tekintettel jár a szerzőnek, és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-467/08. számú (ún. „Padawan”) ügyben hozott ítéletében is kifejtettek szerint az ÜHD jogdíjra való jogosultság kapcsán egyáltalán nem szükséges bizonyítani, hogy a magáncélú másolás valóban megtörtént és így ténylegesen hátrányt okozott a mű szerzőjének. Ugyanezt az álláspontot a jelen ügyben eljáró ítélőtábla más ügyben meghozott eseti döntésében maga is megerősítette.
- [20] A HNY jogdíjak kapcsán a felperesek álláspontja szerint a jogerős ítélet azért sérti az Szjt. 16. § (4) és (5) bekezdését, mert ez a jogdíj az Szjt. 24. § és 25. §-a szerinti gépzenei nyilvános előadás jogdíja, amelynek kapcsán a jogalkotó az e jogdíj mögötti felhasználás kapcsán is elvonja a szerző engedélyezési jogát azzal, hogy azt főszabály szerint az alperes gyakorolja a szerzők képviseletében, és ezt a jogdíjat - az ÜHD jogdíjhoz hasonlóan - az alperes köteles beszédni és a jogosultak között szétosztani a Felosztási Szabályzat rendelkezései szerint. Emiatt az alperes a Kjkt. 36. § (1) bekezdésének megfelelően egy szakértő szervezettől elvárható gondossággal köteles eljárni, amelyből következően köteles átlátható, egyértelmű és kiszámítható módon kialakítani a Felosztási Szabályzatát is. Elfogadhatatlan a jogerős ítélettel helybenhagyott elsőfokú ítéletben megfogalmazott azon elvárás, hogy a felpereseknek kellett volna tisztában lennie azzal, hogy a Felosztási Szabályzat szövegezése ellenére mi lehetett az alperes szerződéses szándéka. Álláspontjuk szerint amennyiben az érintett kiadvány megfelel a Felosztási Szabályzatban egyértelműen megállapítható objektív feltételeknek, az alperes HNY jogdíj kifizetését nem tagadhatja meg.
- [21] Állították, hogy alperesnek az ítélettel megerősített gyakorlata az ÜHD és a HNY jogdíjak tekintetében az Alaptörvénynek a (szellemi) tulajdonhoz való jog alkotmányos védelmét biztosító XIII. cikkébe ütközik, valamint az ÜHD jogdíj kapcsán az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdését sérti. Az Szjt. indokolása szerint a szerzői vagyoni jogok is részesednek abból az alkotmányos védelemből, amely az Alaptörvénynek a tulajdonjogot oltalmazó rendelkezéseiből következik. Alapjogsértőnek tartották a jogerős ítéletet azért, mert az ÜHD jogdíj jogosultjainak körét az Szjt. 20. § (1) bekezdésében meghatározott, „forgalomba hozott szerző művek” szerzői helyett csupán az ellenérték fejében kiskereskedelmi forgalomban értékesített művek szerzőire szűkíti. A magáncélú másolás mint felhasználás lehetősége ugyanis az ingyenesen terjesztett művek esetén is fennáll, és mivel az ÜHD jogdíjra való jogosultsághoz tényleges felhasználást igazolni nem kell, ilyen szűkítés csak abban az esetben lenne elfogadható, ha maga a jogalkotó zárta volna ki a szabad felhasználás köréből az ingyenesen terjesztett műveket, ahogyan azt az Szjt. 35. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint a szoftver, az építészeti mű vagy a kották esetében meg is tette. A HNY jogdíjak kapcsán az alapjogi sérelmet abban látták megvalósulni, hogy bár a szerző rendelkezési (gépzenei engedélyezési) jogát az Szjt. elvonja, így nincs ráhatással a felhasználás feltételeinek kialakítására, valamint az engedélyezésre, a jogerős ítélet mégis elfogadja az alperes azon gyakorlatát, mellyel a HNY jogdíjra való jogosultsághoz utólagosan, a Felosztási Szabályzatban foglaltakhoz képest többletkövetelményeket támaszt, így a jogdíjra való jogosultság feltételeit átláthatatlanná és kiszámíthatatlanná teszi.

- [22] Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet a Ptk. 6:78. § (2) és (3) bekezdését, valamint a Ptk. 6:8. § (1) bekezdését azért sérti, mert téves az a megállapítása, melynek értelmében a Kiadókkal kötött felhasználási (hangfelvétel-kiadói) szerződés részé vált volna az alperes Felosztási Szabályzata. A Felosztási Szabályzat ugyanis nem a felhasználó (kiadó) és az alperes, hanem a szerző és az alperes jogviszonyát szabályozza, a hangfelvétel-kiadói szerződés a Felosztási Szabályzatra való hivatkozást egyáltalán nem tartalmaz, továbbá az alperes is rögzítette ellenkérelmében, hogy a Kiadók és az alperes közötti viszonyt nem a Felosztási Szabályzat rendezi.
- [23] Az helytállóan állapította meg a jogerős ítélet, hogy az alperes és a felperesek mint szerzői jogi jogosultak közötti perbeli jogviszony egy, a Kjkt. és az Szjt., illetőleg mögöttesen a Ptk. által szabályozott polgári jogi megbízásként tipizálható, melynek részét képezi az alperes Felosztási Szabályzata. A Felosztási Szabályzat azonban az alperes általános szerződési feltételének minősül, így a jogdíjfelosztás utólagos többletfeltételhez kötése az alperes és a felperesek közötti jogviszonynak sem vált a részévé, mert arról a felpereseket az alperes külön nem tájékoztatta, így azt a felperesek el sem fogadhatták.
- [24] A jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:8. § (1) bekezdését is, mert az abban foglaltakkal ellentétben a Kiadóknak és a felpereseknek sem kellett úgy értelmeznie a hangfelvétel-kiadói szerződés 9. pontjának, illetőleg a Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjának „ellenérték fejében történő forgalomba hozatalra” vonatkozó követelményét, hogy az valójában a kiskereskedelmi forgalomban ellenérték fejében történő értékesítésre vonatkozik. Ilyen értelmezésre a Kiadók és a felperesek azért nem juthattak, mert a perbeli jogdíjak felosztásánál nincsen, jogszerűen nem is lehet jelentősége azoknak a szempontoknak, amelyeket a jogerős ítélet és az elsőfokú határozat e körben felsorol, így ezeket a jognyilatkozat értelmezésénél sem lehet figyelembe venni.
- [25] A jogerős ítélet szerint a Kiadónak a Kjkt. 60. §-án alapuló jogszabályi kötelezettsége is a felhasználásról az alperes részére adatot szolgáltatni, de a jogerős ítélet figyelmen kívül hagyja a Kjkt. 60. §-ának azon rendelkezését, melynek értelmében az alperesnek mint közös jogkezelő szervezetnek kell meghatároznia az adatszolgáltatás formátumát, valamint a Kiadó és az alperes közötti szerződésben kell rögzíteni az adatszolgáltatás részletes szabályait. Nyilvánvalóan nincs ésszerű lehetőség arra, hogy a Kiadók az ilyen, a hangfelvétel-kiadói szerződésben foglalt feltételek kialakítása során a saját szempontjaikat érvényesítsék, mindamellet az adatszolgáltatás elsődlegesen nem is a Kiadó, hanem a szerzők érdekeit szolgálja. A Kiadónak tehát nincsen jogszabályi kötelezettsége annál több adat szolgáltatására, mint amit számára az alperes a kiadói szerződésben előír.
- [26] A jogerős ítélet a Kjkt. 6. § (1) bekezdésében rögzített indokolatlan megkülönböztetés tilalmába is ütközik, mert az azzal megerősített alperesi gyakorlat jogellenes módon, hátrányosan megkülönbözteti a felpereseket pusztán azért, mert a Kiadványokat a végfogyasztók nem ellenérték fejében, hanem ingyenesen szerezték meg, holott ennek a körülménynek jogszerűen nem lehet semmilyen relevanciája a perbeli jogdíjakkal való, az alperes és a felperesek közötti elszámolás szempontjából.
- [27] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [28] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és az ott megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.
- [29] Az ÜHD jogdíj kapcsán a felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy az eljáró bíróságok a keresetet azért utasították el, mert e jogdíj kapcsán a magánszemélyek általi tényleges másolás, és ezen keresztül a felperesek tényleges károsodása nem bizonyított. Az ügyben eljáró bíróságok - az ítéleteik indokolásából kitűnően - egyértelműen rögzítették, hogy a perbeli jogdíjnak mögött olyan speciális felhasználás áll, amelyről a felhasználóknak - ebben az értelemben a magáncélú

másolást és gépzenei szolgáltatást végző személyeknek - nem áll fenn adatszolgáltatási kötelezettsége, így értelemszerűen nem ellenőrizhető a tényleges másolási tevékenység sem. Ezért az eljáró bíróságok sem abból indultak ki, hogy az ÜHD jogdíjra való jogosultsághoz tényleges hátrány következte szükséges, hanem kifejezetten hangsúlyozták, hogy a felosztásra való jogosultság körében azt kell vizsgálni, hogy a mechanikai hordozón megjelent hangfelvételek a végfogyasztókhoz kereskedelmi forgalomban eljutottak-e, és ezzel egyáltalán megnyílt-e az elvi lehetősége a magáncélú másolásnak, a felhasználás valószínűsége fennáll-e (elsőfokú ítélet 12. oldal). Ezzel egyezően mutatott rá a jogerős ítélet is, hogy a felosztás szempontjából azt kell a vizsgálat és ellenőrzés tárgyává tenni, hogy az érintett kiadványok potenciálisan a gépzenei lejátszásnak, illetve a természetes személyek általi másolások tárgyai lehetnek-e. (jogerős ítélet 5. oldal). A jogerős ítélet tehát éppen abból indult ki, hogy a jogdíjat a felhasználás lehetőségének a megteremtésére tekintettel kell fizetni, vagyis, ha ennek a potenciális lehetősége bizonyított.

- [30] Azt a felperesek a felülvizsgálati kérelmükben sem tették vitássá, hogy alperes és a felperesek mint szerzői jogi jogosultak közötti perbeli jogviszony egy, a Kjkt. és az Szjt., illetőleg mögöttesen a Ptk. által szabályozott polgári jogi megbízásként tipizálható, melynek részét képezi az alperes Felosztási Szabályzata. Tévesen hivatkoztak azonban arra, hogy a Felosztási Szabályzat rendelkezéseit a perbeli jogdíjak felosztása körében azért nem lehet figyelembe venni, mert az általános szerződési feltételként nem vált a felperesek és az alperes közötti szerződés részévé. A Felosztási Szabályzat ugyanis nem minősül a Ptk. rendelkezései szerinti általános szerződési feltételnek, annak a peres felek közötti jogviszonyában történő alkalmazása nem a felek szerződési akaratán, hanem a Kjkt. kötelező rendelkezésein alapul. A Kjkt. 17. § (2) bekezdésének helyes értelme szerint ugyanis az alperes szabályzatainak - így a Felosztási Szabályzatának rendelkezéseit is - kötelező alkalmazni a jogosult szerzők és a reprezentatív közös jogkezelő, így a felperesek és az alperes jogviszonyában függetlenül attól, hogy a közös jogkezelési tevékenységre a felperesek adtak-e kifejezett jogkezelési megbízást vagy sem.
- [31] A kifejtettekből következően, az alperes Felosztási Szabályzatának - a peres felek jogviszonyában kötelezően alkalmazandó - vitás pontjainak az értelmezésével kellett állást foglalnia az eljáró bíróságoknak abban, hogy a felpereseket a perbeli jogdíjak kapcsán megilleti-e a keresetben érvényesített igény. A Kúria megítélése szerint az eljáró bíróságok a Felosztási Szabályzat kérdéses pontjait a Ptk. 6:8. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően értelmezték, figyelemmel az Szjt. 20. § (1) bekezdésére és 23. § (1) bekezdésére is. A felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül állapították meg, hogy a Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjainak célja a felosztás szempontjából annak a vizsgálata és ellenőrzése, hogy az érintett kiadványok potenciálisan nyilvános gépzenei lejátszások, illetve természetes személyek általi magáncélú másolások tárgyai lehetnek. Ezért az érintett jogdíj nem természete miatt kizárólag olyan kiadványok vehetők figyelembe a két jogdíj nem felosztásánál, amelyek a végfelhasználóhoz, azaz a fogyasztóhoz - ellenértékért forgalomba hozott kiadványként - eljutnak, amely alatt nyilvánvalóan a végfelhasználókat célzó ellenértékért kiskereskedelmi forgalomba hozatalt kell érteni, a kiadványok ingyenes osztogatása pedig ilyennek nem tekinthető. Kizárólag ez az értelmezés egyeztethető össze az Szjt. 20. § (1) bekezdésében rögzített megfelelő díjazás, továbbá a Kjkt. 36. § (2) bekezdésében nevesített felhasználással érintett jogosultság, és a Felosztási Szabályzat 4.1. pontjában meghatározott valószínű felosztás megvalósításának.
- [32] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben az Alaptörvény több rendelkezésének megsértését is alaptalanul állították. Ezzel kapcsolatosan a Kúria hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény egyes cikkeinek érvényesülését a felülvizsgálati kérelemben megjelölt tételes jogszabályhelyek alkalmazása kapcsán kell vizsgálni (Kúria Pfv.V.20.667/2018/4.). A Kúria megítélése szerint az eljáró bíróságok a Felosztási Szabályzat rendelkezéseit a felülvizsgálati kérelemben e körben megjelölt jogszabályokkal és az Alaptörvénnyel is összhangban értelmezték. Egyetértett a Kúria a felülvizsgálati ellenkérelemben foglaltakkal abban, hogy az ÜHD jogdíjak tekintetében a felperesek

Szjt. 16. § (4) és (5) bekezdése és a Kjkt. 36. § (2) bekezdése szerinti díjazáshoz való joga nem automatikus, az csak akkor áll fenn, ha a kiadványaikat kereskedelmi forgalomba helyezték, és arról a természetes személyek magáncélú másolatokat készíthettek. A szerzői jogdíjra való jogosultságot megalapozó Szjt. 20. § (1) bekezdésében meghatározott forgalomba hozatal alatt pedig éppen a felperesek által még a keresetlevélben helytállóan hivatkozottak szerint (Szerzői Jogi Szakértő Testület: SzjSzT-09/2014.) a hasznoszerzés ellenében történő értékesítést kell érteni, ami a kifejtettek szerint a végfelhasználó fogyasztók felé kell, hogy történjen. Kétségtelen, hogy az ingyenesen terjesztett művekről is készíthető magáncélú másolat, de ez esetben nem teljesül az ÜHD jogdíjra való jogosultságot megalapozó Szjt. 20. § (1) bekezdése szerinti feltétel, ezért a felperesek alappal nem hivatkozhatnak a szerzői vagyoni jogaik alkotmányos védelmére ebben a körben akkor, amikor a saját hivatkozásuk szerint is ingyenesen terjesztették a végfelhasználók felé a perbeli kiadványokat. A felperesek mint szerzők díjazáshoz való jogosultságát (annak kifizetését) pedig meghatározott esetekben nem csak a fenti törvényi rendelkezés, hanem a Kjkt. 40. § (2) és (3) bekezdése is - éppen a perbelivel egyező felhasználók általi adatszolgáltatással összefüggő ok miatt is - kifejezetten korlátozza, kizárja.

- [33] Arra önmagában helytállóan hivatkoztak a felperesek a felülvizsgálati kérelmükben, hogy a Kiadók és az alperes közötti felhasználási szerződésnek nem része a Felosztási Szabályzat, de ennek a jogvita érdemi elbírálása szempontjából nincs jelentősége. Az elsőfokú ítélet is abból indult ki, hogy a Felosztási Szabályzat 20.2. és 85.3. pontjai nem a Kiadók adatszolgáltatási jogára vagy kötelezettségére vonatkoznak, és az ügyben eljáró bíróságok egyetértettek abban, hogy a Kiadók adatszolgáltatási kötelezettsége a hangfelvétel-kiadói szerződések 9. pontján, illetve a Kjkt. 60. §-án alapult. A Kúria megítélése szerint a Kjkt. 60. § (1) bekezdésében meghatározott széleskörű adatszolgáltatási kötelezettségből önmagában következik, hogy a kiadók minden olyan lényeges adatot kötelesek megadni, amely szükséges - egyebek mellett - a fizetendő jogdíj kiszámításához. Ezzel összhangban, a Kjkt. 60. § (2) bekezdésének megfelelően került megszövegezésre a perbeli kiadói szerződéseknek a 9. pontja is, amely egyébként a felosztási szabályzat kérdéses pontjaival összhangban rendelkezett erről. A Kiadók tudomással bírtak az adatszolgáltatási kötelezettségük természetéről, annak terjedelméről, amit nem csak a kiadói szerződés szövegezése, de az alperes által az elsőfokú eljárásban becsatolt e-mailes tájékoztató is igazolt, de önmagában az is, hogy a Kiadók az adatszolgáltatási kötelezettségük teljesítésére szolgáló űrlapon - a felperesi tényállítás szerint tévesen - kiskereskedelmi értékesítésről nyilatkoztak. Amennyiben azonban ezek alapján a Kiadóknak még mindig nem lett volna egyértelmű az adatszolgáltatási kötelezettség tárgya és mértéke, az alperessel történő egyeztetést követően póthatáridőt is kaptak annak megfelelő teljesítésére, ami elmaradt. Ebből következően az alperes alappal tagadta meg a perbeli jogdíjak kifizetését - egyebek mellett - a Kjkt. 40. § (2) és (3) bekezdése alapján is.
- [34] A kifejtetteknek megfelelően a jogerős ítélet a Kjkt. 60. § (1) és (2) bekezdését sem sérti. Megjegyzi a Kúria, hogy a felperesek keresetüket az alperessel szemben a közöttük fennálló szerződéses kötelezettség - közös jogkezelési megbízás - teljesítésére alapozták, annak megszegésére jogot nem alapítottak. Ebből következően a perbeli jogvita eldöntését nem érinti, így nem is vizsgálható, hogy az alperes a Kiadókkal kötött szerződésben foglalt, az adat-szolgáltatásra vonatkozó rendelkezés megszövegezésével a peres felek közötti megbízási szerződésnek megfelelően járt-e el.
- [35] A jogerős ítélet nem sérti a Kjkt. 6. § (1) bekezdését sem, mert a felperesek azt nem tették vitássá a perben, és felülvizsgálati kérelmükben sem, hogy az alperes a Felosztási Szabályzat kérdéses pontjait valamennyi jogosult szerző esetén ugyanúgy értelmezi, továbbá a kiadói adatszolgáltatással kapcsolatos feltételeket is minden felhasználóval szemben egységesen, szemmel láthatóan blankettaszerződésekkel alkalmazza. Önmagában az a körülmény, hogy a felperesek jogi álláspontja eltérő a Felosztási Szabályzat alkalmazandó pontjainak azértelmezése, és a Kiadók adatszolgáltatási kötelezettsége körében az alperesétől, nem vezethet indokolatlan megkülönböztetésre. Utóbbit éppen az jelentené, amennyiben az alperes eltérően ítélné meg az egyes jogosultak esetében, hogy

mit kell a perbeli jogdíjak kifizetését megalapozó ellenértékért forgalomba hozott kiadvány fogalma alatt érteni.

- [36] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [37] Szjt. 20. § (1) bekezdés, 24. §, 25. §, 40. §, Kjkt. 17. § (2) bekezdés, Ptk. 6:8. § (1) bekezdés, 6:78. § (2) és (3) bekezdés.

Záró rész

- [38] A felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperesek az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek az alperes - 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdései alapján - a kifejtett jogi képviselési tevékenység mérlegelésével - megállapított jogtanácsosi munkadíjából álló felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek a megfizetésére.
- [39] Az ítélet ellen a felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
- [40] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 29. § (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2020. június 24.

Böszörményiné Dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István s.k. előadó bíró,
Vojnitsné dr. Kisfaludy Atala s.k. bíró

A kiadvány hitelül:

S.K.

bíróvási ügyintéző